HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

תרי מגו תלתא ואי נמי תרי סהדי דפלגת באפי בי תלתא א"ל מנא לך הא א"ל דתנן אם יש שם ב"ד מתנה בפניהם אין שם ב"ד בפני מי יתנה שלו קודם א"ל מי דמי התם דמפיק ממונא מהאי ומותיב להאי בעינן ב"ד אבל הכא [ו] דידיה שקלי גילוי מילתא בעלמא הוא בתרי סגי ליה תדע דתנן[ז] א**אלמנה** מוכרת שלא בפני ב"ד אמר ליה אביי ולאו מי אתמר עלה אמר רב יוסף בר מניומי אמר ר"נ אלמנה אינה צריכה ב"ד של מומחין [ב]אבל צריכה בית דין של הדיוטות: **מתני'** [ג]מצאה ברפת אין חייב בה ברה"ר חייב בה [ד]ואם היתה בבית הקברות לא יטמא לה [ה]אם אמר לו אביו היטמא או שאמר לו אל תחזיר לא ישמע לו [ו]פרק וטען פרק ומצא ארבעה וחמשה פעמים חייב שנאמר [ז]עזב תעזב [ח]הלך וישב לו ואמר הואיל ועליך מצוה אם רצונך לפרוק פרוק פטור שנאמר עמו [ט]אם היה זקן או חולה חייב מצוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון ר"ש אומר אף לטעון רבי יוסי הגלילי אומר אם היה עליו יתר על משאו אין זקוק לו שנאמר תחת משאו משאוי שיכול לעמוד בו: **גמ'** אמר רבא [י]רפת שאמרו [יא]אינה מתעה ואינה משמרת אינה מתעה מדקתני אינו חייב בה ואינה משמרת מדאיצטריך למיתני אינו חייב בה דאי סלקא דעתך משמרת השתא משכח לה אבראי מעייל לה לגואי משכח לה מגואי מבעיא אלא שמע מינה אינה משמרת שמע מינה: מצאה ברפת אינו חייב: א"ר יצחק [יב]והוא שעומדת תוך לתחום מכלל דברשות הרבים ואפילו בתוך התחום נמי חייב איבא דמתני לה אסיפא ברה"ר חייב בה אמר רבי יצחק והוא שעומדת חוץ לתחום מכלל דברפת אפילו עומדת חוץ לתחום נמי אינו חייב בה: בבית הקברות לא יטמא לה: [יג]ת"ר מנין שאם אמר לו אביו היטמא או שאמר לו [יד]אל תחזיר שלא ישמע לו שנאמר [ב]איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו אני ה' [ג] כולכם חייבין בכבודי טעמא דכתב רחמנא את שבתותי תשמרו הא לאו הכי הוה אמינא צייתא ליה ואמאי האי עשה והאי לא תעשה ועשה [טו]ולא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה איצטריך ס"ד אמינא הואיל [יז]והוקש כיבוד אב ואם לכבודו [יח]של מקום שנאמר כאן [ג]כבד את אביך ואת אמך ונאמר להלן [ד]כבד את ה' מהונך הלכך לציית ליה קמ"ל דלא לשמע ליה: מצוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון: מאי אבל לא לטעון אילימא אבל לא לטעון כלל מאי שנא פריקה דכתיב עזב תעזב עמו טעינה נמי הכתיב [ה]הקם תקים עמו אלא [ג]מצוה מן התורה לפרוק בחנם ולא לטעון בחנם אלא בשכר ר"ש אומר [טז]אף לטעון בחנם תנינא להא דת"ר פריקה בחנם טעינה בשכר ר"ש אומר זו וזו בחנם מאי טעמייהו דרבנן דאי ס"ד כר"ש לכתוב רחמנא טעינה ולא בעי פריקה ואנא אמינא ומה טעינה דלית בה צער בעלי חיים וליכא חסרון כיס חייב פריקה דאית בה צער בעלי חיים וחסרון כיס לא כל שכן אלא למאי הלכתא כתביה רחמנא לומר לך פריקה בחנם טעינה בשכר ורבי שמעון מאי טעמא משום דלא מסיימי קראי ורבנן אמאי לא מסיימי קראי הכא כתיב רובץ תחת משאו התם כתיב נופלין בדרך דרמו אינהו וטעוניהו באורחא משמע ורבי שמעון נופלין בדרך אינהו וטעוניהו עלוייהו משמע אמר רבא מדברי

אלמנה מוכרת שלא בב"ד. [יא]ת"ש התם משום חינא [יב]או משום שלא תתפזה בב"ד כדתניא בהלמנה ניזונת (כתובות דף נ): ו"ל דס"ל כיון דהלמנה מוכרת אע"ג דליכא שלא בב"ד משום חינא ס"ל אפילו יטול לה שלו שלא בב"ד אע"ג דליכא טעם דחינא: **בית** דין הדיוטות. [יג]ת"ת והתניין התם (דף נח. וסס) הלמנה שאמה לעצמה לא עשתה ולא כלום דתניין לה מהן אם לך הלך מכרה ע"פ ב"ד הדיוטות וי"ל כיון שלוקחת לעצמה נראה לעולם שמעכבת מנכסי יתומים בידה אע"פ שיש ב"ד הדיוטות כיון דליכא מומחין אבל כשמוכרת לאחרים אין נראה שמעכבת משלהם שהרי לא עכבה כלום ות"ת ומ"ש דהלמנה מוכרת לאחרים שלא בב"ד וכב"ד יכולה לעכב אפי' לעצמה מדתניין התם דמ"ל מהן אם לך משמע דבב"ד יכולה לשום ולקמן נמי התם התוא דגברא לאפקידו גביה כספא דיתמי אזל שמה לנפשיה בת' זוזי לסוף אייקור כו' אתא לקמיה דרבי מ"ל מהן אם לך משמע דבב"ד יכול לשום ולקמן בפרק המפקיד (דף נח.) תנן המפקיד פירות אצל חבירו והרקיבו כו' עושה לסס תקנה ומוכרן בב"ד וכשהוא מוכרן מוכרן לאחרים ואין מוכרן לעצמו כיוצא בו גבמי דלקה פורטין לאחרים ואין פורטין לעצמם דאפילו בב"ד מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמם ואצ"ל בב"ד אין מוכרין לאחרים ולימא למימר הא דאמר ומוכרים לאחרים בב"ד היינו בהשוא ב"ד אבל מי ידעי ב"ד השומע יכול לעכב לעצמו דבירושלמי מסיק על ההוא מעשה דרבי יוחנן מקוקלקה דמייתי פ"ק דפסחים (דף יג. וסס) מ"ל לך ומוכרה בב"ד אצל אחרים אע"פ שנתן לו רשות היה לריך למוכרה בב"ד וי"ל דמוכרת שלא בב"ד משום חינא [יד]וגבי כספא דיתמי נמי דיכול לעכב לעצמו בב"ד מניין למימר דהיינו דוקא בדיעבד דמשום חשד לא מהדרינן עובדא מ"ש דגבי יתמי ב"ד עצמם הס מפקידין אבל יכול לעכב לעצמו על פיהם אבל פקדון של אחרים אינו יכול לעכב לעצמו על פי ב"ד: **כבד את** ה' מהונך. הא דנקט קרא דדבדי קבלה ולא נקט קרא דאיש אמו ואביו תיראו וכתיב את ה' אלהיך תירא משום דניחא ליה לאתויי קרא דכבוד: מדברי

טעם דחינא: **בית** דין הדיוטות. [יג]ת"ת והתניין התם (דף נח. וסס) הלמנה שאמה לעצמה לא עשתה ולא כלום דתניין לה מהן אם לך הלך מכרה ע"פ ב"ד הדיוטות וי"ל כיון שלוקחת לעצמה נראה לעולם שמעכבת מנכסי יתומים בידה אע"פ שיש ב"ד הדיוטות כיון דליכא מומחין אבל כשמוכרת לאחרים אין נראה שמעכבת משלהם שהרי לא עכבה כלום ות"ת ומ"ש דהלמנה מוכרת לאחרים שלא בב"ד וכב"ד יכולה לעכב אפי' לעצמה מדתניין התם דמ"ל מהן אם לך משמע דבב"ד יכולה לשום ולקמן בפרק המפקיד (דף נח.) תנן המפקיד פירות אצל חבירו והרקיבו כו' עושה לסס תקנה ומוכרן בב"ד וכשהוא מוכרן מוכרן לאחרים ואין מוכרן לעצמו כיוצא בו גבמי דלקה פורטין לאחרים ואין פורטין לעצמם דאפילו בב"ד מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמם ואצ"ל בב"ד אין מוכרין לאחרים ולימא למימר הא דאמר ומוכרים לאחרים בב"ד היינו בהשוא ב"ד אבל מי ידעי ב"ד השומע יכול לעכב לעצמו דבירושלמי מסיק על ההוא מעשה דרבי יוחנן מקוקלקה דמייתי פ"ק דפסחים (דף יג. וסס) מ"ל לך ומוכרה בב"ד אצל אחרים אע"פ שנתן לו רשות היה לריך למוכרה בב"ד וי"ל דמוכרת שלא בב"ד משום חינא [יד]וגבי כספא דיתמי נמי דיכול לעכב לעצמו בב"ד מניין למימר דהיינו דוקא בדיעבד דמשום חשד לא מהדרינן עובדא מ"ש דגבי יתמי ב"ד עצמם הס מפקידין אבל יכול לעכב לעצמו על פיהם אבל פקדון של אחרים אינו יכול לעכב לעצמו על פי ב"ד: **כבד את** ה' מהונך. הא דנקט קרא דדבדי קבלה ולא נקט קרא דאיש אמו ואביו תיראו וכתיב את ה' אלהיך תירא משום דניחא ליה לאתויי קרא דכבוד: מדברי

קעא א ב מיי' פי"ז מהל' מלוה הל' ו:
יג [ופי"ח הל' כ] סמג עשין מה טוש"ע חו"מ סי' קג סעיף ג:
קעב ג מיי' פט"ו מהל' מלוה הל' ה סמג עשין עד טוש"ע חו"מ סי' רפג סעיף ג:
קעג ד מיי' פי"ג שם הלכה יח ופי"ב מהלכות רוצח הלכה ג סמג שם טוש"ע חו"מ סי' רעב סעיף ב:
קעד ה מיי' פי"ג מהל' מלוה הל' יט ופ"ו מהלכות ממרים הל' יב סמג שם ופל' עה טוש"ע ח"מ סי' רפו סעיף ה וטוש"ע י"ד סי' רמ סעיף טו:
קעה ו מיי' פי"ג מהל' רוצח הל' ה סמג עשין פג טוש"ע ח"מ סי' רעב סעיף ד:
קעו ז ח מיי' שם הל' ו טוש"ע שם סעיף ז:
קעז ט מיי' פט"ו מהל' מלוה הל' ה סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רפג סעיף ג:
קעח י טוש"ע שם סכג"ס:
ב [מיי' פ"ו מהל' ממרים הל' ט]:
קעט ל מיי' פי"ג מהל' רוצח הל' ז סמג עשין פג טוש"ע ח"מ סי' רעב סעיף ו:

מוסף רש"י

שאם אמר לו אביו. לכאן, **היטמא.** בבית הקברות לסניא לעיל מינה, **או** שהיתה עומדת בתוך ואמר לו אל תחזיר (יבמות ו.), **שנאמר איש אמו ואביו תיראו וגו'.** ולקמן נמי דטומאה ולא להשמת מלוה מלגלוי דשמא (שם).

רבינו חננאל (המשך)

דכתב רחמנא הכי הא לאו הכי הוה אמינא אם יאמר לו אל תשיב ישמע לו אמאי והא כיבוד אב ואם עשה הוא שנאמר כבד את אביך והשבתה היא עשה שנאמר השב תשיבם לאחיך ולא תעשה שנאמר לא תוכל להתעלם ולא אתי עשה ודחה לא תעשה ועשה. דפרקינן מהו דתימא הואיל ואיתקיש כיבוד אב ואם לכיבוד המקום שנאמר כבד את ה' מהונך אימא ניצייתא ליה לאבוה קמ"ל דלא: חייב לטעון ולפרוק אפי' ק' פעמים שנאמר עזב תעזב עמו. פי' פריקה אית בה חסרון כיס שאם לא תפרקה תמות הבהמה תחת משאה טעינה אין בה חסרון כיס דליכא חששא למיתת הבהמה. ישב לו בעל הבהמה ואמר לו מצוה עליך לפרוק אם תרצה לפרוק פרוק פטור שנאמר עמו. היה בעל הבהמה זקן או חולה חייב. מצוה מן התורה

תורה אור השלם

1 כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְחָדַלְתָּ מֵעֲזֹב לוֹ עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ: שמות כג ה

2 אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם: ויקרא יט ג

3 כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ: שמות כ יב

4 כַּבֵּד אֶת יְיָ מֵהוֹנֶךָ וּמֵרֵאשִׁית כָּל תְּבוּאָתֶךָ: משלי ג ט

5 לֹא תִרְאֶה אֶת חֲמוֹר אָחִיךָ אוֹ שׁוֹרוֹ נֹפְלִים בַּדֶּרֶךְ וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הָקֵם תָּקִים עִמּוֹ: דברים כב ד

הגהות הב"ח

(ו) גמ' אצל הכא דידיה שקלי: (ז) שם אלי ה' אלהיכם כולכם:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה לומר וכו' הלכך אי לא כתיב. כעין זה כתב רש"י גיטין דף ז ע"ב ד"ה שיעורו:

רבינו חננאל

קמיה תלתא. אמר ליה רב ספרא מנא לך [הא] אמר ליה דתנן אם יש שם ב"ד מתנה בפני ב"ד אמר ליה מי דמי התם אפוקי ממונא הוא ובעי ב"ד אבל הכא דידיה שקלי גילוי מילתא בעלמא הוא בתרי סגי ליה תדע דקתני אלמנה מוכרת שלא בב"ד. ואסיק' משמיה דרב נחמן בההיא דאינה צריכה ב"ד מומחה אבל צריכה (אפי') ב"ד הדיוטות: **מתני'** מצאה ברפת וכו' עד אמר לו אביו היטמא או אל תחזיר לא ישמע לו. ת"ר מנין שאם אמר לו אביו היטמא או אל תחזיר שלא ישמע לו לבטל את המצוה שנאמר איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו כולכם חייבים בכבודי אע"פ שהזהרתיך בכיבוד אב ואם אם יאמרו לך חלל שבת אל תשמע להן אלא ואת שבתותי תשמרו וכן בכל המצות. ומקשינן טעמא